Suriye ile ilişkiler her alanda gün geçtikçe gelişme göstermekte

Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Khaled Raad, iki ülke arasında süren ilişkilerin gelişiminde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Suriye Odalar Birliği arasındaki ilişkilerin büyük katkısı olduğunu söyledi

Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Khaled Raad: "Mali yasalarda yapılan değişiklikler sonucunda finans ve bankacılık konusunda yatırımcıların Suriye'de karşılaşabilecekleri herhangi bir engel söz konusu değildir".

Fotoğraf: Ender Çapel

→ Röportaj: Nart Bozkurt

Ortadoğu ülkeleri arasında Suriye, girişimleri ve teşvikleri ile dikkat çeken bir gelişme göstermekte. Suriye, teknolojik yenilikleri izleme, uygulama ve nitelikli eleman yetiştirme konusunda lider konuma gelen ülkelerden biri olma yolunda hızlı bir gelişim göstermekte.

Suriye ile Türkiye arasında 2004'de imzalanan ve 2007 başında yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması, iki ülke ilişkilerinde dönüm noktası olarak nitelendiriliyor. Anlaşmaya göre 12 yıllık bir süreç içinde aşamalı olarak sıfırlanması öngörülürken, bazı mallara getirilen ithal yasakları ile gümrük dışı harç gibi engellerin tamamen kaldırılması söz konusu. Böylelikle Suriye pazarı, Türk ihracatçılarına açılırken, Türkiye-Suriye ilişkilerini sağlam bir zemine çekeceği belirtiliyor.

Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Khaled Raad, 1944 Şam doğumlu. Dr. Khaled Raad, ekonomi mezunu ve uluslararası ekonomik ilişkiler alanında doktora yaptıktan sonra 1980-1996 yılları arasında Şam Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak bulundu. 1996-2000 yılları arasında Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü yapan Dr. Khaled Raad, 2000-2002 yılları arasında ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcılığı görevine getirildi. Ağustos 2003 yılı itibariyle Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği görevine atandı. Dr. Khaled Raad, Türkiye ile Suriye arasında süren ticari ve ekonomik ilişkilerin her geçen gün daha çok geliştiğini söyleyerek, iki ülke ara-

sında iş potansiyelinin daha da gelişmesi için yapılanları anlattı.

Suriye Türkiye arasında yaşanan yeni dönemi değerlendirir misiniz?

Türkiye-Suriye ilişkileri son dönemde gözle görülür bir gelişme göstermektedir. Ayrıca, işbirliği ve koordinasyon her alanda ve her düzeyde olumlu yönde yoğunluk arz etmekte. İki ülke arasındaki ilişkiler, tarihi boyunca şu anki kadar seçkin ve ilerleyen bir dönem yaşamamıştır. Ancak, ikili anlamda ekonomik ilişkilerin, iki ülke arasındaki gelişme gösteren siyasi ilişkiler düzeyine henüz çıkamadığı görülmektedir. Son üç yıldır gösterdiğimiz çabalar, ekonomik ve ticari ilişkilerin siyasi ilişkiler düzeyine çıkarılması amacını gütmektedir.

İki dost komşu ülke Türkiye-Suriye arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için neler yapılabilir?

Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde iki tarafın göstermiş olduğu iyi niyetli çabalar Serbest Ticaret Anlaşması'nın imzalanması ile sonuçlanmıştır. Bu anlaşma önümüzdeki yıllarda mallara uygulanan gümrük vergi oranlarını göreceli bir biçimde düşürerek sıfırlayacaktır. Cumhurbaşkanımız Sayın Beşar Esad'ın 2004 yılı başında Türkiye'ye yaptığı ziyaretin de her yönden birçok olumlu sonucu olmuştur. İki ülke arasında "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması" ile "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması" imzalanmıştır. Bu Anlaşmalar yılbaşı itibarıyla yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'na zemin hazırlamıştır.

İki ülkenin ticari ve ekonomik potansiyeli, her iki taraf açısından yeteri kadar biliniyor mu?

İlişkiler her alanda gün geçtikçe gelişme göstermekte. Bu gelişmede her iki ülkenin işadamları arasındaki kaynaşmaya, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Suriye Odalar Birliği arasındaki ilişkilerin büyük katkısı vardır. Ayrıca, karşılıklı yapılan resmi ziyaretlerle de bu bilgi akışı her geçen gün artmakta. Büyükelçilik olarak da biz, resmi yollarla, basın aracılığıyla veya doğrudan iletişim kurma yoluyla Türkiye'deki ilgili kurum ve kuruluşları Suriye'deki yatırım imkanları hususunda bilgilendirmekteyiz. Bu çabaların meyveleri de alınmaya başlanmıştır ki, yükselen bir grafikle yatırım konusunda özellikle Suriye'deki sanayi bölgelerinde gelişen bir hareketlilik gözlenmekte. Elbette daha fazla çabaya gereksinim vardır.

Suriye-Türkiye ekonomik ve ticari ilişkilerinde yaşanan sorunlar neler?

Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmadan önceki dönemden kalma birtakım bürokratik engeller olabilir. Bunların çözümü için de her iki tarafça sürekli çaba gösterilmekte ve bu bürokratik en-

gellerin ortadan kaldırılması yönünde her iki ülkede bulunan ilgili kurumlar büyük mesafeler kat etmişlerdir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Dış Ticaret ve Gümrüklerden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Suriye Maliye ve Ekonomi Bakanlıkları'nın çabaları her iki ülkede faaliyet gösteren yatırımcılara kolaylık getirme hususunda devam etmekte.

Transit ticaret, reeksport ve sınır ticareti imkanlarının geliştirilmesine yönelik neler yapılabilir?

Aslında, karşılıklı ticaretin bugünkü durumu ile geleceği konusunda az önce bir şeyler anlatmaya çalıştım. Transit konusuna gelince, bu karşılıklı birtakım anlaşmalara tabidir. Aslında Türkiye ile Suriye arasında transit ticareti konusunda "zorluk" ya da "sorun" diyebileceğimiz bir konu görülmemekte ve herkes yürürlükteki yasalara saygı ile riayet etmekte. Günlük anlamda bazı basit sorunlar konvoy geçişleri sırasında yaşanabilir, ancak bunlar da yürürlükteki yasa ve yönetmelikler çerçevesinde çözüme kavuşturuluyor. Kaldı ki, taşımacılık konusunda her iki ülke Ulaştırma Bakanlıkları arasında sürekli bir temas söz konusu.

İlişkilerin daha da geliştirilmesi için iki taraf açısından somut hangi adımlar atılması gerekir?

Her iki ülkede uygulanan ve yatırım ile ticari harekete canlılık getiren yasal zeminler sunulmakta. İki tarafın yatırımcılarının yapacakları şey ise var güçleriyle bu yatırım akışına yoğunluk kazandırma yönünde çaba göstermeleridir. Yani önümüzdeki dönem özel sektör rolünün daha da belirginleşeceği bir dönem olacaktır.

Suriye'de finans sektörü ne durumda? Bilgi verir misiniz?

Üç sene öncesine kadar iki ülke arasında yatırım ve karşılıklı ticarete canlılık ve kolaylık getirme yönünde Suriye'de güvenilir özel bankaların kurulmasını da sağlayan bir dizi yasa yürürlüğe girdi. Ayrıca yabancı sigorta şirketlerinin Suriye'de çalışmalarına olanak verildi. Mali yasalarda yapılan değişiklikler sonucunda finans ve bankacılık konusunda yatırımcıların Suriye'de karşılaşabile-

Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Khaled Raad: "Önümüzdeki dönem özel sektör rolünün daha da belirginleşeceği bir dönem olacaktır".

cekleri herhangi bir engel söz konusu değildir.

Yabancı yatırımcıların Suriye'de faaliyette bulunmasının yolları neler?

Birkaç gün önce Cumhurbaşkanlığı'nca onaylanan sekiz ve dokuz sayılı yatırım yasaları yürürlüğe girdi. Bu yasalar çerçevesinde Suriye'deki bütün yatırımları yönetme hususunda tam yetkiyle donatılan "Suriye Yatırım Kurulu" oluşturuldu. Buradaki amaç, yatırımla ilgili bütün konu ve işlemlerin esnek bir biçimde tek merkezde toplanmasıdır. Yani, yabancı yatırımcıya gereken yanıt başvurduğu tarih itibarıyla 15 gün içerisinde verilmektedir. Yine aynı yasalar yatırımcıya para ve sermaye transferi konusunda büyük kolaylık ve ayrıcalık tanıyacak ve Suriye'ye getirilecek üretim araçlarına gümrük muafiyetini sağlayacaktır.

Türk firmaları hangi alanlarda yatırım yapabilir?

Sanayi, tarım ve hizmet alanlarında Suriye'de yatırım olanakları çok geniştir. Hammadde temini, yarı mamul ürünler elverişli biçimde Suriye'de temin edilmektedir. Özellikle de tekstil ve hazır giyim alanında bu çok belirgindir. Tarımsal yatırım alanında da Suriye açık bir ülkedir. Suriye ayrıca, yetişmiş insan gücüne sahiptir. Bölgeye göre ülkelerinde uygulanan ücret ortalaması daha düşüktür. Ayrıca, tüketim malları fiyatları ve maliyetler de düşüktür. Bütün bunlar yabancı yatırımcıyı Suriye'ye çekmekte rol oynamaktadır.

İki ülke arasındaki turizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Turizm konusunda Suriye bakir bir ülkedir. Turistik alanda sayısız olanaklar söz konusu. Geçtiğimiz yıllarda gelişme kaydetmeye başlayan bu sektör daha çok dış yatırıma elverişlidir. Tarihi eserleriyle dünyadan birçok turist çeken Suriye din turizminde de iddialıdır. Ayrıca doğa turizmi, sağlık turizmi ve çöl turizmi alanlarında da yabancı yatırımcıların ilgisini çekmekte. Suriye Türkiye Turizm Bakanlıkları ile her iki ülkedeki seyahat acentaları arasında belirgin bir işbirliği mevcuttur. Kamu ve özel sektörler arasında da uzak ülkelerden gelen turistler için "Paket Turizmi"ni canlandırma yönünde işbirliğimiz sürmektedir.

Üçüncü dünya ülkelerine yönelik ekonomik ve ticari ilişkilerde hangi potansiyeller var, varolan potansiyel nasıl değerlendirilmekte?

Suriye jeo-ekonomik olarak Arap coğrafyasının ve bazı Asya ülkelerinin kapısıdır. Aslında Suriye yatırım üssü olabilecek nitelikte bir ülkedir. Arap Serbest Ticaret Anlaşması ile de ortak malların Arap pazarında rahatlıkla dolaşabilece-

ğini vurgulamak isterim. Yani Suriye çıkışlı ortak bir Türk-Suriye ürününün büyük bir kolaylıkla ve rekabet gücüyle Arap pazarına girebileceğini söylemek isterim.

Mısır'dan Ürdün ve Suriye'ye ulaşan Arap Doğalgaz Hattı'nda son durum nedir? Türkiye'ye gaz akışı ne zaman sağlanabilecek?

Suriye tarafı olarak hattın tamamlanması için çalışmalarımız devam ediyor. Zannediyorum yakın bir gelecekte Suriye bölümünün bölgesel anlamda bağlantısı tamamlanacaktır.

İran doğalgazının Türkiye üzerinden Suriye'ye taşınması yönünde çalışmalarınız devam ediyor mu ve hangi aşamada?

Bu konu üç ülke arasında görüşülmeye devam etmekte.

Geçtiğimiz günlerde Türkiye-Suriye İş Konseyi Eş Başkanı Bahattin Hasan başkanlığında sekiz kişilik Suriyeli işadamları heyeti KKTC'yi ziyaret etti. KKTC ile Suriye arasında ekonomik alanda nasıl bir işbirliğine gidilebilir?

Kuzey Kıbrıs'ın konumundan ve özelliklerinden elden geldiğince yararlanmak, ekonomik ilişkilere yoğunluk kazandırmak amacıyla çok sayıda Suriye vatandaşı Kuzey Kıbrıs'a gitmektedir. Bu, son yıllarda yoğunluk kazanmıştır. Ayrıca, Kuzey Kıbrıs Üniversitelerinde okuyan çok sayıda Suriyeli öğrencimiz var.

İki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi noktasında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) neler yapabilir ve nasıl katkı sağlayabilir?

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinde çok önemli bir taban oluşturmaktadır. Seçkin yatırımcılarıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Suriye Odalar Birliği arasındaki kaynaşma ilkeli bir işbirliği doğurmuştur. Suriye'deki yatırım imkanları ile ilgili gereken bilgilerin Türk işadamlarına iletilmesi hususunda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bizim için çok büyük bir vesiledir. Ayrıca, Suriye olarak hisse senetleri borsacılığı ile işletme konularında teknik kadrolarımıza eğitim verilmesi hususunda TOBB'un seçkin deneyimlerinden yararlanma arzusundayız. Bu vesile ile Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu başta olmak üzere tüm TOBB çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.